

**Министерство образования и науки Республики
Татарстан Нижнекамский муниципальный район**

МБОУ «Гимназия №2» имени Баки Урманче

Директор

Гаязова А.Н.
Приказ № 450 от 29.08.2024 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

**по внеурочной деятельности
«Туган телем – иркэ гөлем»**

для обучающихся 4 классов

Аңлатма язуы.

Укучының мөстәкыйльлеген, инициативасын, ижади сәләтен үстерү - мәктәпнең төп бурычларыннан берсе. Укучының сәләтен үстерү өчен тиешле шартлар булдыру әһәмиятле, чөнки сәләт бары тик дәрәс оештырылган эшчәнлектә генә үсә.

Күренекле мәғрифәтче Каюм Насыри: "**Табигый сәләтлелек ул очкын гына, ул сүнәргә дә, кабынып китәргә дә мөмкин, аның кабынып китеп, зур ялкынга әверелүендә төп мәжбүри көч булып хезмәт һәм үз-үзеңә таләпчән булу тора,**" – дигән. Билгеле бер эш белән житди һәм эзлекле шөгыльләнгән баланың сәләте тиз ачыла, кызыксынучанлыгы арта.

Туган телдә сөйләшүче сәләтле балалар өчен "Туган телем – иркә гөлем" эш программасы укучыларда белем алуға һәм фәнгә карата кызыксыну уяту, белемнәрне тирәнәйтү максатын күздә тотып төзелде. Программа сәләтле баланың мөмкинлекләрен тагын да үстерергә, һәр укучының тел белеме буенча сәләтен ачарга ярдәм итәчәк.

Максат:

1. Сәләтле укучыларны ачыклау, аларның ижади эшчәнлегенә кирәкле шартлар тудырып, талантын үстерү

Бурыч:

1. Шәхси үзенчәлекләрен исәпкә алып, һәр укучыны актив акыл эшчәнлегенә тарту, ижади сәләтен үстерү.
2. Укучыларда фәнгә карата кызыксыну, белемгә омтылыш тәрбияләү;
3. Фән буенча алган белемнәрне тирәнәйтү һәм дөньяга уңай караш формалаштыру;
4. Фәннәрнең кешелек практикасындагы әһәмияте турындагы күзаллауны үстереп, укучыларның алган белемнәрен тормышта куллана белергә өйрәтү.

Предмет буенча олимпиада укучыларның сәләтләрен ачу һәм үстерүдә эффектив чара булып тора. Укучыларның беренче мөстәкыйль ачышлары нәкъ менә башлангыч сыйныфта укыганда күзәтелә.

Хәзерге вакытта башлангыч сыйныф укучылары татар теле буенча мәктәп һәм район буенча гына түгел, республика бәйгеләрендә дә катнашалар. Гадәттә, олимпиада биремнәре мәктәп программасы дәрәжәсеннән катлаулырак була. Шуңа күрә балаларны стандарт булмаган биремнәрне үтәүгә хәзерләү, шулай ук чит тирәлектә үзенең иркен тотарга өйрәтү - түгәрәк эшенең төп бурычларыннан берсе. Эшләрне мөстәкыйль башкару, фәнни – эзләнү эшчәнлеген оештыру ижади эшчәнлекне башлау өчен мөмкинлек ача.

Эшне оештыруда түбәндәге юнәлешләр күз алдында тотыла:

- сүзгә сак караш тәрбияләү, дәрәс сөйләшергә өйрәтү, тел буенча белемнәрне тирәнәйтү, татар халкының мәдәнияте, сәнгате белән тирәнрәк таныштыру, стандарт булмаган биремнәрне үтәү .

Максатка ирешү өчен балада ихтыяр көче тәрбияләргә, бөтен көчен, сәләтен, игътибарын тупларга өйрәтергә кирәк. Шушы сәләтләргә ия булган укучы гына, эти-әни һәм укытучы белән берлектә, зур уңышларга ирешә ала. Укыту эшчәнлеген башлаганда шушы вакытка укучыларның белем дәрәжәләрен белү мөһим, бу алга таба эшне ни рәвешле оештыру

мөмкинлеген ача. Кайсы эшкә күбрәк вакыт бирүне дәрәс планлаштыру, алга таба эшнең нәтижәсен арттырырга ярдәм итә.

Программада республика, әдәбият, сәнгать әһелләренә бәйле даталар исәпкә алынды. Материал яшь үзенчәлекләренә туры китереп планлаштырылды. Программада, теоретик материал белән беррәттән, практик эшләр үткөрү дә каралган.

Программаның максаты һәм бурычлары

Укучыларның белем дәрәжәләрен үстерү. Татар телен практик яктан куллануга ирешү.

Бурычлар:

- тел белеме буенча белемнәрне арттыруга ярдәм итү;
- фикерләү сәләтен үстерүгә мөмкинлекләр булдыру;
- үзара зәвыклы итеп аралашуга теләк тудыру һәм Татарстан Республикасы тарихына һәм мәдәниятенә хөрмәт хисе тәбияләү;

Көтелгән нәтижә

Бу программаны өйрәнгәннән соң укучылар түбәндәгеләрне белергә тиеш: Татарстан, татар халкы, аның тормыш-көнкүреше, традицияләре, әдәбияты, сәнгате турында әдәби телдә сөйли һәм яза белергә;

Татар балалар язучыларынан өйрәнелгәннәренә эсәрләрен белергә һәм анализларга;

Текстны камилләштерергә, кабатлауларны булдырмыйча сүзләрен синонимнары белән алмаштырырга;

Сөйләм культурасы таләпләрен үтәргә;

Сөйләмдә антонимнарны кулланырга;

Еш кулланыла торган кушымчалар белән эшләргә, аларның ни өчен кулланылуын аңлата, куллана белергә;

Жөмләнең баш кисәкләрен таба; ияне хәбәр белән затта һәм санда яраштыра белергә.

Өйрәнелгән темалар буенча стандарт булмаган биремнәрне үтәргә;

Чит тирәлектә үзенә иркен тотарга.

Календарь-тематик план

№	Тема	Сәг. саны	Үткөрү вакыты
1.	Эш планы белән таныштыру, оештыру эшләре.	1	
2.	Хәрефләрсез язып буламы?	1	
3.	Рим цифрлары кулланып укырга, язарга өйрәнү.	1	

4.	Бу сүзлэрне дөрес яз һәм куллан.	1	
5.	Югалган, сирәк сүзләр белән танышу.	1	
6.	Кем килешләрне яхшы белә?	1	
7.	Әкият иленә сәяхәт.	1	
8.	Әкият сәхнәләштерү	1	
9.	Яңа сүзләр белән танышу	1	
10.	Яңа сүзләрнең язылышы.	1	
11.	Сүзлекләр белән танышу..	1	
12.	Көтмәгәндә килеп туган юллар.	1	
13.	“Әйдәгез, уйныйбыз!” лингвистик уен	1	
14.	Бер үк төрле әйтелешле сүзләр.	1	
15.	Капма-каршы сүзләр.	1	
16.	Берү мөгънәле сүзләр.	1	
17.	Сүзнең туры һәм күчерелмә мөгънәсе	1	
18.	Рәсем буенча хикәя төзү	1	
19.	Фразеология.	1	
20.	Фразеологик кроссворд	1	
21.	Фразеологик кроссворд	1	
22.	Күңелле лексика.	1	
23.	Борынгы һәм хәзерге исемнәр	1	
24.	Синең исемен нәрсәне аңлата?	1	
25.	Проект эше. “Таиләмнең тарихын өйрәнү”	1	
26.	Проект эшен яклау.	1	
27.	“Уенлы сүзлек” (“Мәгариф”)	1	
28.	Фонетика фәне. Сузык һәм тартык авазлар.	1	
29.	Фонетик уеннар.	1	
30.	Төрле сүзләрдә басымны билгеләргә өйрәнү.	1	
31.	Сузык һәм тартык авазлар.	1	
32.	Сузык һәм тартык авазлар. Уен.	1	
33.	Кроссвордлар төзү.	1	
34.	Фонетика бүлеге буенча тестлар төзү.	1	

35.	Морфология. Исем. Ана хас грамматика.	1	
36.	Морфологик анализ ясау.	1	
37.	Сыйфат турында белемнәр.	1	
38.	Алмашлык турында белемнәр.	1	
39.	Рәвеш турында белемнәр.	1	
40.	Фигыль турында белемнәр.	1	
41.	Жөмлэләрне морфологик яктан тикшерү.	1	
42.	Үзебезнең матур телебездә сөйләшү.	1	
43.	Өйрәнгән сүз төркемнәрен кулланып хикәя төзү.	1	
44.	Татар халкының яраткан бәйрәмнәре.	1	
45.	“Сөмбелә” бәйрәменең тарихы.	1	
46.	“Сабантуй” бәйрәменең тарихы.	1	
47.	Яңа ел бәйрәме турында ниләр беләсез?	1	
48.	“Каз өмәсе” турында әңгәмә.	1	
49.	Проект эше “Татар халык ашлары”	1	
50.	Проект эшен яклау.	1	
51.	Татар халык уеннары.	1	
52.	Татар халык уеннары.	1	
53.	Татар халкының гореф-гадәтләре.	1	
54.	Татар халык жырлары.	1	
55.	Халык жырлары.	1	
56.	Казан тарихы. Казан театрлары турында тарихи белешмә.	1	
57.	Театр яктылыкка, нурга илтә.	1	
58.	Гүзәл башкалам.	1	
59.	Татар халык ашлары. КВН.	1	
60.	Татар халык ашлары. Кроссвордлар.	1	
61.	Табышмаклар һәм мәкальләр.	1	
62.	“Табышмаклар кичәсе”	1	
63.	Проект эше. “Әхлак тәрбиясе – күңел хәзинәсе”	1	
64.	Проект эшен яклау.	1	
65.	Үткән темалар буенча кроссвордлар чишү.	1	

66.	Эш кәгазьләре үрнәкләре. Гариза.	1	
67.	Мәктәптә уздырылачак берәр чара турында белдерү язу.	1	
68.	Эш кәгазьләре үрнәкләре. Автобиография. Йомгаклау.	1	